

Debrecen Egyetem
Mezőgazdaság- Élelmiszertudományi és
Környezetgazdálkodási Kar

Pannon Egyetem
Georgikon Kar

Agrár-környezetvédelmi Modul Talajvédelem-talajremediáció

KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁSI MÉRNÖKI MSc
TERMÉSZETVÉDELMI MÉRNÖKI MSc

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A defláció elleni védekezés agronómiai lehetőségei

85.lecke

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Defláció elleni védekezés 1

- Az agrotechnikai és biológiai eljárásokat olyan rendszerben kell alkalmazni, amellyel lehetővé válik:
- a szél sebességének és örvénylésének csökkentése (erdősávokkal, növénytakaróval),
- a deflációs terület hosszának rövidítése (táblásítással, az ültetvények, erdősítések, fásítások szélvédő elrendezésével),
- a felszín minél hosszabb ideig tartó növényi fedettsége vagy mulcsos takarása,
- a talaj deflációval szembeni ellenállásának növelése (szervestrágyázással, műanyagok és kémiai szerek alkalmazásával, öntözéssel)

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Defláció elleni védekezés 2

- A defláció elleni védekezésben jelentősek az erdősávrendszerek. A sávokat az uralkodó szélirányra merőlegesen telepítik.
- Kulisszás vetés: a természetett növénynél magasabb vagy sűrűbb vetésű növények telepítése a természetett növény köré.
- Szalagos vetés: a szélirányra merőlegesen, sávosan egymás mellett vetik el az őszi kalászosokat és tavszii vetésű növényeket.
- Kerülni kell a többszöri talajmunkát.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Védekezés a defláció ellen

□ Elsősorban agrotechnikai módszerekkel:

- mezővédő erdősávok, fasorok, ligetek (szél sebessége, örvénylése csökken)
- talajművelő eszközök helyes megválasztása (talajfelszín érdességének növelése)
- kis adagú esőszerű öntözés a talajfelszín nedvesen tartására
- talajtakarás: általában elpusztult növényi részekkel (mulcsozás, szalmázás)
- talajszerkezet javító műanyagok (talajkondicionáló szerek): költségessége miatt nem terjedt el

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A defláció elleni védekezés módszererei

- **A szélesebbesség és a deflációs terület hosszának csökkentése /erdősávok, álló szélvédők, sávos művelés, szántó és ültetvény kombinációk, kétszintű művelés/**
- **A talajfedettség növelése /évelők, őszi vetésű kultúrák, zöldtrágyák, mulcsot hagyó technológiák, szalma és gyökértrágyák/**
- **Öntözés**

- Erdősávok és szélesebbesség mérséklésére való alkalmasságuk**

A szélesebbesség csökkenés arányos a faszor magasságával (h).

Az áttört szerkezetű mezővédő erdősávok szélmérséklő hatása már a sor előtt 4-42-szeres faszor magasságnál (h) jelentkezhet.

**A védett területen ez a hatás 10-29 h -ig volt kimutatható.
A szélesebbesség mérséklés átlagosan 50%-os volt.**

Az áttört szerkezetű sávok (a nyílt- vagy zárt szerkezetűekkel ellentétben) hatékonyabbak nagy szélesebbességeknél ($0,8-2,9$ m/sec) esetén is.

A zárt sávok szélfogó sávnak nem alkalmasak, mert katlanhatást idéznek elő (a hideg vagy forró levegő megreked, jelentős terméskiesést okozva)

Erdősáv típusok és szélesebbég mérséklésére való alkalmasságuk

zárt (tömör)

nyitott (széláteresztő)

Az áttört szerkezetű sávok (a nyílt- vagy zárt szerkezetűekkel ellentétben) hatékonyabbak nagy szélesebbég (0,8-2,9 m/sec) esetén is. A zárt sávok szélfogó sávnak nem alkalmasak, mert katlanhatást idéznek elő (a hideg vagy forró levegő megreked, jelentős terméskiesést okozva)

szerkezete

A defláció elleni védekezés lágy szárú növényekkel

A növények védő hatása növelhető:

- Évelő növények, őszi vetésű növények nagyobb arányú termesztése
- Eltérő időben talajt borító növények sávos elrendezése
- Szélre érzékeny növények védelme a szél irányára merőlegesen szalagokban elhelyezett védő növényekkel (rozs, kukorica)
- Árvakelések, szármaradványok talajvédő hatásának kihasználása
- Zöldtrágyának szánt növények termesztése

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Magas tarló

az Európai
Íszul meg

Sávos vetés

A talajvédő termesztéstechnológia szabályai:

- Talajművelés az uralkodó szél irányára merőlegesen történjen
- Lazítás után rögtön tömöríteni kell a talajt gyűrűs hengerrel
- Őszi szántás felülete ormos legyen
- Vetőágy készítése során a az apróbb talajrészek a mag közelébe kerüljenek, a talaj felszínén a nagyobb talajalkotó részek maradjanak
- Futóhomok és kotus talajoknál a tarlóművelést valamint az őszi alpművelést el kell hagyni, művelni közvetlenül a vetés előtt szükséges

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Az érdes felszín csökkenti a szél sebességét, így az kevésbé képes magával ragadni a talajszemcséket.

Az uralkodó szélirányra merőleges ormok

- A különböző kultúrnövényekkel folytatott kísérletekből kiderült, hogy a szélirányra merőlegesen vetett soroknál, az ugráló mozgással haladó talajszemcsék pályája már néhány tíz centiméter után megtörik. A növénybe ütközve a lehulló szemcsék becsapódási energiája viszont már nem elegendő ahhoz, hogy újabb szemcséket lendítsen mozgásba.

A defláció elleni védekezés

A talajvédő termesztéstechnológia szabályai:

- **Kotus és láptalajon nehéz, un. lápi hengerrel kell a talaj felszínét tömöríteni,**
- **Kis adagú öntözés igen hatásos lehet a defláció elleni védekezésben**

A védekezés egyéb módszerei:

- **Holt növényi részek talajba dolgozása (1-1.5 t/ha szalma terítése)**
- **Talajtakarás műanyag fóliával**
- **Homokkötés kolloiddal való dúsítással**

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Homoktalajok kolloiddúsítására használt anyagok:(1)

- Láp föld (STEFANOVITS és FEKETE, 1984)
- Zeolitok (KAZÓ et al., 1982; KAZÓ, 1991; KÖHLER, 2000)
- Zeolittal kezelt hígtrágya (KAZÓ, 1981;
- KAZÓ et al., 1982
- Buckaközi réti talaj (Prettenhoffer, 1979)

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Homoktalajok kolloiddúsítására használt anyagok:(2)

- illites agyag (KÖHLER, 2000)
- Barnaszén dezaggregátum és hígtrágya keverék (KAZÓ – BARNÁ, 1978)
- Bentonitos meddőközet (KÖHLER, 2000)
- Riolitufa őrlemény (KÖHLER, 2000)
- Dúsított agyagos komposzttrágya (KÖHLER, 1984)
- Bazalt őrlemény (KÖHLER, 2000)
- Olajpala, Alginit (SOLTI, 1987)
- Kohósalak, hulladék kovasav, szintetikus kalcium-szilikát (BALOGH, 2001)
- Latex emulzió és egyéb szerves polimerek (KAZÓ, 1958; BODOLAYNÉ et al, 1971, 1973; BOKA et al., 1973)
- **Melasz (Lóki)**

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Melasz (Lóki)

- Az egyik legeredményesebb kísérlet során, egy természetes anyaggal, hígított melasszal permetezték le a felszínt.
- A melaszoldat vékony kérget képzett a talaj felszínén, amely már megvédte az eróziótól a talaj felső rétegét. Ez a melasz réteg nem akadályozta a növény kelését, és néhány hét alatt megerősödött. Ez alatt az idő alatt a melasz az eső hatására ki is oldódott.

A „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot”, illetve a „Helyes Gazdálkodási Gyakorlat” feltételrendszerének szélerózióra vonatkozó része

- Természetes talajvédelmet szolgáló
meglévő zöld sávok (sövények,
táblaszegélyek stb.) megőrzése**
- Talaj megnyitását eredményező művelést
követően talajlezáró művelet alkalmazása**

ELŐADÁS Felhasznált források

- Birkás M. (szerk.): Földművelés és földhasználat. Mezőgazda Kiadó, Budapest. 2006.
- Stefanovits P.: Talajtan. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 1981.
- Szabó J. (szerk.): A melioráció kézikönyve. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 1977.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Köszönöm a figyelmet!

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg